

XI. Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen antama kertomus vuodelta 1912 oli seuraavaa sisällystä:

Insinööri-
osasto.

Insinööri-osastolla suoritettiin vuonna 1912 seuraavat työt:

Kaduntasotuksia ja kanavoimistöitä teetettiin pääasiallisesti Töölössä ja Kalliossa käyttämällä näihin tarkoituksiin myönnettyjä määrärahoja.

Katujen kiveämistä toimitettiin pääasiallisimmin kaupungin vanhemman osan vilkasliikenteisimmillä kaduilla käyttämällä päällystysaineena noppakiviä sekä Töölön kaupunginosassa, missä käytettiin ketokiviä.

Vallilan alueen tasotustöitä joudutettiin erittäin haluttujen vuokratonttien luvun lisäämiseksi, minkätähden hallitus katsoi tarpeelliseksi hankkia itselleen valtuuden jatkaa edelleen samaan suuntaan. Tätä varten tarpeelliset määrarahat pantiin 1913 vuoden menosääntöön.

Bölen esikaupungissa teetettiin vuoden varrella tasotustöitä tämän alueen järjestämisen valmistelemiseksi.

Savilan alueelle suunnitellun puhdistusaseman rakennuttaminen täytyi jättää toistaiseksi, syystä että hallituksen hankkimat ehdotukset ja tarjoukset eivät joutuneet kaupunginvaltuuston lopullisesti tarkastettaviksi ennen vuodenvaihdetta.

Vuoden varrella ovat eräät osastopäälliköt hallitukselle ilmoittaneet, että moniaat heidän käytettäväkseen annetut määrarahat olivat osottautuneet riittämättömiksi ja ylitetty seuraavilla määrillä, nimittäin:

1) katujen ja yleisten paikkain määräraha	Smk	7,000:—
2) satamain kunnossapitomääräraha	„	15,000:—
3) Sörnäsän lastaussillan määräraha	„	7,200:—
4) ylimäär. insinöörien palkkausmääräraha	„	7,000:—

Kaikki nämä määrärahat on annettu hallituksen käytettäväksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli hallituksen tekemän esityksen johdosta 1912 vuoden menosääntöön pannut 200,000 markan määrärahan uuden ruoppauslaitoksen ynnä kahden proomun hankkimista varten sekä hallitus oli katsonut tarpeelliseksi mainitun laitoksen ohjelman laadinnassa käyttää asiantuntijaa, oli täksi kutsuttu insinööri J. Forsman, jolle niinkään annettiin toimeksi valvoa laitoksen rakentamista. Sittenkun kuitenkin hankintakilpailu oli julistettu, havaittiin, että koko määräraha tarvittaisiin itse ruoppauslaitoksen kustannuksiin, minkätähden proomuja varten täytyi anoa eri määräraha.

Hallituksen suunnittelema työ Santa- ja Busholman käyttämiseksi kaupan ja merenkulun vastaisiin tarpeisiin on aiheuttanut moniaita neuvotteluja, joihin hallitus on asiantuntijoiksi kutsunut satamakapteeni O. W. Andsténin, pakkahuoneentarkastaja O. Häggmanin, ratatirehtööri K. Stierin sekä merikapteenit L. Laurentin ja A. Mannelinin, molemmat viimeksi mainitut Helsingin laivanpäällykköyhdistyksen edustajina.

Mainituissa neuvotteluissa vahvistettiin sekä ne periaatteet, jotka yksimielisesti oli hyväksytty noudatettaviksi laadittaessa lopullista suunnitelmaa niin rantasiltain viereisen veden syvyyteen kuin tavaravajain kokoon ja sijoitukseen ynnä rautatieraiteiden suunnitteluun y. m. nähden, että nekin näkökohdat, joita etusijassa olisi otettava huomioon puheena olevan alueen rakennusjärjestyksen laadinnassa. Aika ei kuitenkaan sallinut lopullisesti valmistaa näitä suunnitelmia kertomusvuoden kuluessa.

Kaupungingeodeetin toiminta on käsittänyt moniaita toimituksia hänen voimassa olevan johtosääntönsä puitteissa.

Paitsi talorakennusten osaston toimenä olevia vuosittain tarpeellisia korjaustöitä on sen silmälläpidon alaisena ryhdytty rakennuttamaan kauppahallia sitä varten osotetulle paikalle Hakaniementorille. Sittenkun paalutus-, perustus- ja kivityöt oli suoritettu, täytyi työ kuitenkin sattuneen lakon johdosta keskeyttää. Lakon päätyttyä ei enää voitu ryhtyä muuraustöihin, syystä että syksy jo oli liian myöhäinen. Vuoden päättyessä oli määrarahasta jällellä 288,000: 69, joka summa siirtyi seuraavaan vuoteen.

Tarpeellisen tilan hankkimiseksi uudelle kulkutautisairaualalle täytyi rankkurin asuinrakennus muuttaa toiseen paikkaan. Tätä tarkoitusta varten myönnettiin 9,000 markan määräraha, joka kuitenkin osottautui riittämättömäksi ja ylitettiin Smk:lla 2,982: 69. Sikalan ja uuden vajarakennuksen teettämiseksi Bengtsåriin oli käytettävänä 8,550 markan määräraha, joka kuitenkin ylitettiin Smk:lla 2,288: 64. Tämä ylitys lienee johtunut siitä, että kasvatus-

Maanmittaus-
töiden osasto.

Talorakennus-
ten osasto.

lautakunnan määräyksestä sikala teetettiin aikaisemmin suunniteltua tuntuvasti suurempi ja kaksi huonetta rakennettiin lisää, ilman että hallitus oli saanut näistä seikoista mitään ilmoitusta.

Kaupunginpuutarhan alueelle Eläintarhaan rakennettiin kaupunginarkkitehdin ja kaupunginpuutarhurin myötävaikutuksella sekä ensinmainitun valvoessa työtä kasvihuone ja kuusi kasvisuojaa. Tarkoitukseen myönnetty määräraha osottautui kuitenkin riittämättömäksi, niin että tarvittiin lisäksi Smk 6,584:07. Muut talorakennusten osaston käytettäviksi annetut määrärahat on osin ylitetty, osin on niistä joitakin vähäisiä määriä säästynyt.

Kaupungin-
asemakaava-
osasto.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin johdettavana olevalla rakennuskonttorin osastolla on valmisteltu ehdotusta kaupungille kuuluvain Meilansin alueen osain kaupunginasemakaavaksi, Eläintarhan järjestämiseksi sekä keskuspuiston suunnittelemiseksi.

Muista kaupunginasemakaava-osaston toimialalla suoritetuista suuremmista töistä ansaitsevat mainitsemista moniaat tutkielmat laivaveistämöalueen järjestämiseksi, käsittäen nämä työt asemapiirustuksia ja perspektiivisiä luonnoksia y. m. niihin liittyvine rakennepiirustuksineen, joita kustannusarvioineen ei vielä ole alistettu hallituksen tutkittaviksi.

Kaupungin-
istutusten
osasto.

Kaupunginpuutarhurin johtamista töistä johtuneet kustannukset ovat pääasiassa olleet budjettiin pantujen määrärahaan mukaiset. Huomattavimmista töistä mainittakoon Haapaniemen urheilukentän tasotustyön jatkaminen, VI kaupunginosassa Tehtaan- ja Laivurikadun kulmauksessa olevan istutuksen lopullinen valmistaminen, Punanotkon tasotustöiden jatkaminen sekä Simonkadun viereisen avonaisen paikan varustaminen istutuksilla. Kaisaniemen puistossa toimitettavia tasotustöitä varten oli hallituksen käytettäväksi annettu 30,000 markan määräraha. Puistossa vuoden varrella teetetyistä töistä, jotka käsittävät etusijassa mullan vetoa, teiden tekoa ja valmistustöitä, oli kustannuksia Smk 41,499:97, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 11,499:97, joka summa siirrettiin kuluvaan vuoden määrärahaan.

Puhtaanapito-
osasto.

Kaupungin yleisten paikkain, katuosain, teiden y. m. puhtaanapidosta on ollut kustannuksia hiukan enemmän kuin niitä varten oli osotettu määrärahoja. Tehdyn esityksen johdosta kaupunginvaltuusto kuitenkin oikeutti hallituksen ylittämään nämä määrärahat 27,000 markalla, joka summa riittikin näihin tarkoituksiin.

Yleiseen käymäläin puhtaanapitoon nähden lienee huomautettava että, vaikka eri töitä varten osotetut määrärahat on jonkin verran ylitetty, tulot kuitenkin ylittivät lasketun määrän niin tuntuvasti, että voitiin merkitä Smk:n 19,062:20 säästö, ensimmäinen puhtaanapitolaitoksen perustamisesta lähtien.

Työpäällikön antama kertomus vuodelta 1912 oli seuraava:

Katujen ja yleisten paikkain erinäisistä korjauksista oli vuonna 1912 kustannuksia Smk 23,402: 22 määrärahan ollessa 15,000 markkaa. Kaupungin kaduilla teetettyjen suurien korjaustöiden johdosta myönsi kaupunginvaltuusto 7,000 markan lisämäärärahan, mutta sekini ylitettiin Smk:lla 1,402: 22.

Kadut ja
yleiset paikat.

Vuonna 1912 vaihdettiin useiden kaupungin katuosain ja avonaisten paikkain ketokivipäällystys I:ma noppakiviin. Niinpä päällystettiin Saunakadun keskimäisestä kolmanneksesta 2,277 m² Smk:n 40,048: 36 kustannuksilla määrärahan ollessa 40,000 markkaa; Kauppatorin länsiosasta 1,235 m², kustannukset Smk 15,741: 95, määräraha 15,800 markkaa; kaupungille kuuluvaa Bulevardikadun osaa Hieta- lahdentorin viereltä 1,019 m², kustannukset Smk 16,859: 96, määräraha 20,200 markkaa; Kasarmintoria kauppahallin viereltä 405 m², kustannukset Smk 6,711: 22, määräraha 6,700 markkaa; Uudenmaankatua Yrjön- ja Erottajakadun väliltä 305 m², johon tarkoitukseen riitti osotettu 5,000 markan määräraha; sekä Keittohuoneenrannan jälellä oleva osa tarkastuspaviljongin ja Makasiininrannan väliltä, 950 m², jota varten osotetusta 14,400 markan määrarahasta säästy Smk 685: 04. Sitä paitsi oli Ison Robertin- ja Uudenmaankadun välisen kaupungille kuuluvan Yrjönkadun osan päällystämiseksi I:ma noppakivillä osotettu 18,400 markkaa, mutta tämä työ ei valmistunut vuoden varrella, minkätähden säästö siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Siltasaarenrannan uudestipäällystämisestä ja sen ketokivipäällystyksen osittaisesta laajentamisesta oli laskettu olevan kustannuksia 4,500 markkaa, josta summasta säästy Smk 91: 89.

Rautatien torin poikki kaakosta luoteeseen kulkevan ajotien sekä mainitun torin pahimpain kuoppain korjauksesta oli kustannuksia Smk 1,540: 98 määrärahan ollessa 1,500 markkaa.

Kaupungille kuuluvan Puistokadun osan sekä Kaivopuiston Läntisen ja Ison lehtokujan viertämistä varten oli osotettu 3,000, 5,200 ja 8,000 markkaa, mutta sen johdosta että nämä työt teetettiin toistensa yhteydessä, ei niiden kunkin kustannuksia voitu tarkalleen merkitä eri tileihin, minkätähden kahdesta määrarahasta jäi säästöä, jota vastoin kolmas ylitettiin, ja määrarahain yhteenlaskettu summa 16,200 markkaa ylitettiin Smk:lla 81: 33.

Itäisen viertotien laajentamiseen niiltä kohdin, mihin sen varrelle uutisrakennuksia jo oli teetetty tai vuoden varrella teetettäisiin, oli vuodeksi 1911 myönnetystä 15,000 markan määrarahasta säästynyt Smk 2,563: 59, joka summa siirrettiin vuodeksi 1912 samaa tarkoitusta varten myönnettyyn 15,000 markan määrärahaan. Vuonna

1912 laajennettiin ja uudestaan tasotettiin osa Toisen linjan ja korttelin n:o 331 tontin n:o 27 välistä Itäistä viertotietä, josta työstä oli kustannuksia Smk 21,159: 41. Näin syntynyt vajaus, Smk 3,595: 82, siirrettiin mainitun viertotien laajentamista varten vuonna 1913 myönnettyyn määrärahaan.

Läntisen viertotien laajentamista varten osotetusta 10,000 marcan määrärahasta käytettiin Smk 6,404: 96 ja säästö siirrettiin samaa tarkoitusta varten vuodeksi 1913 myönnettyyn määrärahaan.

Eräiden kaupungille kuuluvain katuosain varsilla olevain kaiteiden uudestirakentamisesta ja korjauksesta oli laskettu olevan kustannuksia 12,700 markkaa, mutta niitä oli Smk 14,805: 76. Vanhain puukaiteiden sijaan pantiin rautakaiteet 135 metrin pituudelta Malminkadun varrella sekä 150 metrin pituudelta Tokankadun itäisen pengermuurin varrella Pursimies- ja Hernesaarenkadun välille.

Läntisen viertotien ja Runebergkadun välisen Pohjois Rautatiekadun osalla päällystettiin ajotie ketokivillä ja jalkakäytävä varustettiin reunuskivellä sekä laitettiin asfalttijalkakäytävä, joista töistä oli kustannuksia Smk 27,358: 68 määrärahan ollessa 27,300 markkaa.

Pohjois Rautatie- ja Fredrikinkadun välisen kaupungille kuuluvan Arkadiakadun osan päällystämistä ketokivillä oli kustannuksia Smk 615: 86 määrärahan ollessa 800 markkaa.

Läntisen viertotien ja Cygnæuskadun välisen kaupungille kuuluvan Museokadun osan päällystämistä ketokivillä oli kustannuksia Smk 391: 37 lasketun määrän 11,600 markan lisäksi.

Museo- ja Nervanderkadun välisen kaupungille kuuluvan Dagmarkadun osan ketokiveystä varten osotetusta 3,900 markan määrärahasta säästyivät Smk 372: 36.

Vilhovuorenkadun tasotuksesta ja viertämisestä oli laskettu olevan kustannuksia 18,200 markkaa, mutta louhintatöitä täytyi teettää enemmän kuin oli laskettu, minkä johdosta määräraha ylitettiin Smk:lla 2,374: 15.

Kaupungille kuuluvain Armfelt- ja Ehrensvärdtien osain viertämistä varten oli osotettu 5,070 ja 7,380 markan määrärahat, mutta ylitettiin näistä edellinen Smk:lla 1,041: 18 ja jälkimäinen Smk:lla 1,948: 54, syystä että kustannusarviota laadittaessa oli edellytetty käytettävän tavallista viertämistä, mutta jotta pinta tulisi lujempi ja tomua syntyisi vähemmän, käytettiin kitonivierrosta, mikä korotti hintaa noin 50 pennillä m² kohti.

Ankkuri- ja Itä Satamakadun välisen Rahapajanrannan päällystäminen ketokivillä suoritettiin likimittäin arvioidulla kustannusmäärällä, 16,000 markalla.

Vuori- ja Unioninkadun välisen kaupungille kuuluvan Vilhonkadun osan sekä Kasvitieteellisen puutarhan vieritse kulkevan Unioninkadun laajennetun osan päällystämiseen I:ma noppakivillä asfalttiin oli osotettu 70,800 markkaa sekä Unioninkadun laajentamiseen Kasvitieteellisen puutarhan viereltä 24,400 markkaa, mutta nämä työt täytyi teettää uuden Pitkäsillan eteläpuoliseen maakiinnikkeeseen asti, minkä johdosta määrärahat ylitettiin Smk:lla 9,726: 93 ja 2,387: 35. Siten syntyneet vajaukset siirrettiin kaupunginvaltuuston 1913 vuoden budjetissa osottamaan määrärahaan mainitun Unioninkadun osan päällystämiseksi I:ma noppakivillä.

Unioninkadulta Siltavuorenpenkereelle vievän ajotien tasotuksesta oli kustannuksia Smk 1,510: 14 osotetun määrärahan 12,200 markan lisäksi.

Museokadun ja Läntisen viertotien yhtymäkohtaa ei saatu vuoden varrella valmiiksi järjestetyksi, minkä johdosta säästö, Smk 2,064: 14, siirrettiin vuoteen 1913.

Töölön kaupunginosassa toimitettiin vuonna 1912 seuraavat kaduntasotukset:

Temppeli- ja Fredrikinkadun välistä Dagmarkatua tasotettiin 2,800 m², ja oli siitä kustannuksia Smk 20,407: 61 määrärahan ollessa 20,400 markkaa.

Freesekatua tasotettiin 1,500 m² ja määräraha, 12,500 markkaa, ylitettiin Smk:lla 623: 18, syystä että louhittava kalliomäärä oli kustannusarviossa laskettua suurempi.

Nervanderkadulta korttelin n:o 417 tontille n:o 12 vievää Tempelikatua tasotettiin 3,450 m² laskettujen 3,250 m²:n sijasta, ja kustannuksia oli Smk 49,258: 78 määrärahan ollessa 48,500. Syynä määrärahan ylitykseen oli, että korttelissa n:o 425 sijaitseva Nervanderkadun tontti n:o 10 oli myyty ja tuli rakennettavaksi, minkätähden mainitun tontin länsirajan viereinen kallio oli louhimalla poistettava sekä tontin viereinen Tempelikatu tasotettava.

Creutz- ja Töölönkadun välistä Apollokatua tasotettiin 3,000 m², ja tarkoitusta varten oleva 31,300 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 1,872: 39, syystä että mainitulta kadulta saadut kivet täytyi kuljettaa Flora- ja Sallikadulle asti, kun näiden katujen tasotukseen tarpeellista täyteainetta ei, niinkuin oli edellytetty, saatu riittävästi Töölössä toimeenpannuista yksityisistä rakennusyrityksistä.

Läntisen viertotien ja Creutzkadun välistä Etelä Hesperiakadun osaa tasotettiin 2,100 m² tarkoitukseen osotetulla 9,500 markan määrärahalla.

Creutzkatua tasotettiin 3,400 m², ja kustannuksia oli Smk 18,369: 80 määrärahan ollessa 18,200 markkaa.

Etelä Hesperia- ja Kulneffkadun välisen Töölönkadun osan,

2,350 m²:n, tasotusta varten olevasta 8,900 markan määrärahasta säästy Smk 288: 62.

Töölönkadun ja Läntisen viertotien välisen Kulneffkadun osan tasottamisesta oli kustannuksia Smk 12,130: 18 määrärahan ollessa 12,200. Tasotettu pinta-ala oli 1,600 m².

Töölönkadun ja Seurasaarentien välisen Nimrodkadun tasotukseen oli osotettu 38,000 markkaa, ja tasotettu ala oli 8,200 m². Syystä että työ jäi vuoden varrella jonkin verran keskeneräiseksi, siirrettiin säästö, Smk 6,933: 87, vuoteen 1913.

Kaavi- ja Toivokadun välisen Floratien tasotusta ei suoritettu loppuun, syystä että vuoden varrella laadittiin ehdotus mainitun tienoon kaupunginasemakaavan muutokseksi, minkätähden määrärahasta, 22,500 markasta, jäänyt säästö Smk 632: 87 siirrettiin vuoteen 1913.

Sallikadun tasotuksesta oli kustannuksia Smk 9,607: 70 lasketun määrän 10,500 markan sijasta. Tasotettu ala oli 1,000 m².

Sen johdosta että Läntisen viertotien ja Floratien välistä tienoota varten oli, niinkuin edellä mainittiin, laadittu kaupunginasemakaavan muutosehdotus, ei Kaavikadun tasotusta voitu aloittaa, minkätähden tähän tarkoitukseen osotettu rahamäärä, 10,600 markkaa, kokonaan siirtyi vuoteen 1913.

Kalliossa ja Sörnäsissä suoritettiin seuraavat tasotustyöt:

Näkinkujan tasottamisesta korttelin 296 viereltä oli kustannuksia Smk 14,674: 66 määrärahan ollessa 13,000 markkaa. Tasotettu ala oli 1,800 m². Määrärahan ylitys aiheutui siitä, että louhitut kivet täytyi kuljettaa Sörnäsin niemekkeen pohjoispuolelle sijaitsevaan lahteen asti kivipenkereen laittamiseksi vastaisen ruoppa-tytteen eteen.

Itäisen viertotien ja Harjukadun välisen Fredriksperinkadun osan, kaikkiaan 3,500 m²:n tasotusta varten osotettu 62,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 702: 33.

Saimaan- ja Karjalankadun välinen Fredriksperinkatu tasotettiin puoleen leveyteensä 1,200 m²:n alalta tarkoitukseen osotetulla summalla, 3,600 markalla.

Samaten riitti osotettu määräraha, 21,000 markkaa, Viidennen linjan ja Castrénkadun välisen Itä Pappikadun osan, 2,500 m²:n, tasotukseen.

Vaasan- ja Fredriksperinkadun välisen Kustavinkadun osan tasotuksesta oli kustannuksia Smk 624: 90 yli määrärahan 16,800 markan. Tasotettu ala oli 1,600 m².

Itäisen viertotien ja Flemingkadun välistä Vaasankatua tasotettaessa täytyi liikennehäiriöiden välttämiseksi suorittaa moniaita arvaamattomia töitä, minkä johdosta määräraha, 51,000 markkaa, ylitettiin Smk:lla 3,247: 13. Tasotettu ala oli 9,400 m².

Porvoon- ja Fredriksperinkadun välisen Sturekadun osan, 1,000 m²:n, tasotukseen riitti myönnetty määräraha 10,000 markkaa.

Vallilassa teetettäviä tasotustöitä varten oli osotettu: 5,400 markkaa Itäisen viertotien ja Inarintien välisen Keiteleentien osan, 1,800 m²:n tasotukseen; 4,200 markkaa Oulun- ja Ätsärintien välisen Inarintien osan, 1,030 m²:n tasotukseen; 4,800 markkaa Suvantotien tasotukseen Inarintieltä 100 metriä länteen, joten tasotettava ala oli 1,200 m²; 3,000 markkaa Ouluntien tasotukseen Inarintieltä 100 metriä länteen, ollen tasotettava ala 900 m²; 8,500 markkaa Vallilan- ja Virtaintien välisen Suvantotien osan, 1,700 m²:n tasotukseen; 17,500 markkaa Ylä ja Ala Roineentien tasotukseen 3,500 m²:n laajuiselta alalta; sekä 4,500 markkaa Virtaintien tasottamiseksi 900 m²:n laajuiselta alalta. Nämä tasotustyöt teetettiin toistensa yhteydessä, minkätähden eri tilien menoja ei aina voitu aivan tarkoin toisistaan erottaa ja sen johdosta toiset määrärahat ylitettiin, kun taas toisissa syntyi säästöjä. Edellä mainittujen Vallilan teiden tasotukseen kaikkiaan myönnettyistä 47,900 markasta säästyi Smk 37: 41.

Bölen esikaupungissa tasotettiin vuoden varrella:

Magdalenan- ja Fannynkadun välinen Maistraatinkatu 4,240 m²:n laajuudelta, josta työstä oli kustannuksia Smk 28,646: 89 määrärahan ollessa 26,900 markkaa.

Selmankatua tasotettiin 1,060 m², josta työstä oli kustannuksia Smk 3,462: 34 määrärahan ollessa 3,250 markkaa.

Fannynkatua tasotettiin 960 m², kustannukset Smk 7,139: 25, määräraha 6,800 markkaa.

Selman- ja Reginankadun välistä Bölenkatua tasotettiin 4,550 m², kustannukset Smk 19,725: 15, määräraha 20,700 markkaa.

Leankatua tasotettiin 1,600 m², kustannukset Smk 6,086: 46, määräraha 5,700 markkaa.

Näitä katuja varten osotetut määrärahat ylitettiin, syystä että tasotusmaa täytyi kuljettaa Fredriksperin aseman seuduilta asti, sillä Bölen maa on laadultaan pääasiallisimmin suomultaa.

Osoitettua 45,000 markan määrärahaa Nordenskiöldin lehtotien tasottamiseksi puoleen leveyteensä ei voitu vuoden varrella käyttää, syystä ettei Eläintarhaan teetettävään teiden suuntaa ollut vahvistettu. Määräraha siirtyi vuoteen 1913.

Kaupunginvaltuuston osottama 16,500 markan määräraha lastausraiteen teettämiseksi Sörnäsins haararadan pohjoispuolelle siirrettiin vuoteen 1913, syystä ettei rautatiehallitus ollut vuoden varrella hyväksynyt raiteen sijoitussuunnitelmaa.

Vastamainitusta syystä ei myöskään voitu rakentaa Sörnäsins haararadan poikki tehtävää väliaikaista siltaa, vaan toimitettiin

ainoastaan Sörnäsän rautatien ja Vallilantien välisen Sturekadun jatkon tasotus. Myönnetystä 21,000 markan määrärahasta jällelle jääneet Smk 12,378: 57 siirtyivät vuoteen 1913.

Santa- ja Busholman järjestämistöitä sekä näiden saarien ja Ruoholahdenrannan välisen yhdysväylän ja rautatieraiteiden laittamista varten oli vuoden alussa käytettävänä Smk 596,439: 24. Vuoden varrella toimitettiin tasotuslouhintaa niin Santa- kuin Busholmassakin sekä valmistettiin ja upotettiin Ruoholahdenrannan ja Busholman väliset silta-arkut, mistä kaikesta oli kustannuksia Smk 319,757: 79. Säästö, Smk 276,681: 45, siirtyi vuoteen 1913.

Kanavat ja
viemärit.

Kanavain ja viemärien erinäistä kunnossapitoa varten oli myönnetty 29,000 markkaa, mutta tämä määräraha ylitettiin Smk:lla 5,582: 92, syystä että sekä kanavain pituus että syöksykaivojen luku oli lisääntynyt siinä määrin, että vuoden varrella täytyi muodostaa kolmas kolme miestä ja yhden hevosen käsittävä puhdistuskunta. Sitä paitsi oli uuden septic-tankin puhdistuksesta ja kunnossapidosta kustannuksia Smk 3,539: 83.

Kokonaiskustannukset jakautuivat seuraavain alitilien kesken:

Kanavat	Smk 11,630: 44
Kaivokset ja kaivot	„ 17,654: 99
Ojat	„ 1,757: 66
Septic-tank	„ 3,539: 83
	<u>Yhteensä Smk 34,582: 92</u>

Täydennystöistä oli vuonna 1912 kustannuksia Smk 7,520: 59 määrärahan ollessa 5,000 markkaa.

Lokaviemärien huuhtelusta johtuvaa vedenkulutusta varten osotetusta 5,000 markan määrärahasta käytettiin ainoastaan Smk 3,815: 30.

Dagmarkadun alitse korttelin n:o 409 tontilta n:o 14 Fredrikinkadun alaiseen kanavaan sekä korttelin n:o 417 tontilta n:o 9 Tempelikadun alaiseen kanavaan kulkeva laskukanava tehtiin 110 m. pituudelta 12" putkesta sekä varustettiin 2 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla ynnä 2 tuulluutusputkella. Tästä oli kustannuksia Smk 5,978: 54 määrärahan ollessa 5,750 markkaa.

Freesekadun alle korttelin n:o 408 tontilta n:o 3 Aurorakadun alaiseen kanavaan tehtiin laskukanava 40 m. pituudelta 12" putkesta ja varustettiin 1 tarkastuskaivolla sekä 1 tuulluutusputkella. Kustannukset Smk 1,989: 76, määräraha 2,200 markkaa.

Laskujohton teettämiseksi Tempelikadun alitse korttelin n:o 417 tontilta n:o 12 Nervanderkadun alaiseen kanavaan oli osotettu 8,450 markkaa, josta summasta käytettiin Smk 8,417: 55. Laskujohto

oli 185 m. pitkä, tehtiin 12" putkesta sekä varustettiin 3 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla ynnä 1 tuulluutusputkella.

Apollokadun alle korttelin n:o 435 tontin n:o 6 Töölönkadun alaiseen kanavaan tehtiin 70 m. pituinen laskujohto 12" putkesta, joka varustettiin 2 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla sekä 1 tuulluutusputkella. Kustannukset Smk 4,257: 60 ja määräraha 4,300 markkaa.

Etelä Hesperiakadun alle Creutzkadulta Töölönkadun alaiseen kanavaan laskettiin 80 m. laskujohtoa 12" putkesta, joka varustettiin 2 syöksykaivolla. Kustannukset Smk 2,215: 45, määräraha 2,150 markkaa.

Creutzkadun alle Apollo- ja Museokadun välille sekä korttelin n:o 448 tontilta n:o 5 Etelä Hesperiakadun alaiseen kanavaan laskettiin 210 m. 12" putkijohtoa, joka varustettiin 3 tarkastus- ja 4 syöksykaivolla sekä 2 tuulluutusputkella. Kustannukset Smk 8,345:61, määräraha 8,350 markkaa.

Töölönkadun alle Kulneff- ja Etelä Hesperiakadun välille laskettiin 50 m. putkijohtoa 15" ja 90 m. 12" putkesta, joka varustettiin 3 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla sekä 1 tuulluutusputkella. Määräraha oli 5,200 markkaa, kustannukset nousivat Smk:aan 5,000: 80.

Nimrodkadun alitse Topeliuskadulta Seurasaarentielle ja sieltä edelleen Humallahteen menevää laskukanavaa varten oli budjetissa osotettu 31,300 markkaa, mutta kadun siirtämisen johdosta oli louhintatöitä teetettävä enemmän kuin oli laskettu, minkä vuoksi määräraha ylitettiin Smk:illa 2,582: 35. Lasketusta johdosta on 56 m. 12" ja 460 m. 15" putkea, johon sijoitettiin 12 tarkastuskaivoa.

Seurasaarentien alle ukkokodin tontilta Nimrodkadun alaiseen kanavaan tehtiin laskujohto 360 m. pituudelta 12" putkesta ja varustettiin 6 tarkastuskaivolla. Kustannuksia oli Smk 17,814: 59 määrärahan ollessa 18,200 markkaa.

Floratien alle tehtiin 167 m. kanavaa 90 sm. korkeista putkista ja siihen sijoitettiin 3 tarkastuskaivoa. Kustannuksia oli Smk 14,358: 17 määrärahan ollessa 14,300 markkaa.

Sallikadun alaista, 110 m. pituista ja 18" putkesta tehtyä kanavaa varten osotettu 3,000 markan määräraha ylitettiin Smk:illa 827: 25, syystä että putken alustaa täytyi paaluttaa painumisen välttämiseksi.

Fredrikssperinkadun alle Saimaan- ja Karjalankadun välille laskettiin 200 m. 15" putkea sekä tehtiin 3 tarkastus- ja 3 syöksykaivoa ynnä 1 tuulluutusputki. Kustannuksia oli 6,665: 30 määrärahan ollessa 6,750 markkaa.

Samaten tehtiin Kustavinkadun alle korttelin n:o 360 tontilta n:o 19 Fredrikssperinkadun alaiseen kanavaan 65 m. pitkä kanava 12" putkesta sekä 1 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa ynnä 1 tuulluutus-

putki. Kustannukset nousivat likimain määrärahasummaan, 3,100 markkaan.

Vallilan teiden alle teetettiin kaikki kanavat hiukan vähemmillä kustannuksilla kuin myönneetyt määrärahat osottivat, ja sijoitettiin: Inarintien alle korttelin n:o 545 tontilta n:o 25 Ätsärintien alaiseen kanavaan sekä mainitun korttelin tontilta n:o 27 Ouluntielle asti 80 m. 12" putkea, 3 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa sekä 1 tuulluutusputki; Suvantotien alle korttelin n:o 546 tontilta 10 korttelien n:ojen 546 ja 547 länsipuolitse kulkevan kadun alaiseen kanavaan 85 m. 12" putkea ynnä 1 tarkastuskaivo ja 1 tuulluutusputki; Ouluntien alle Inarintieltä korttelien n:ojen 546 ja 547 länsipuolitse kulkevan kadun alaiseen kanavaan 105 m. 12" putkea sekä 1 tuulluutusputki; korttelien n:ojen 546 ja 547 länsipuolisen kadun alitse Ouluntieltä Ätsärintielle 105 m. 15" putkea sekä 2 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa; Suvantotien alle Virtaintieltä Vallilantien alaiseen kanavaan 120 m. 15" putkea, 3 tarkastus- ja 1 syöksykaivo sekä 1 tuulluutusputki; Ylä ja Ala Roineentien alle 240 m. 12" putkea, 3 tarkastus- ja 1 syöksykaivo ynnä 2 tuulluutusputkea; sekä Virtaintien alle 85 m. 12" putkea, 1 tarkastuskaivo ja 1 tuulluutusputki.

Kaikista Bölen viemärlaitoksia varten osotetuista määrärahoista niinkään säästyι jonkin verran. Bölessä teetettiin seuraavat kanavatyöt:

Maistraatinkadun alle 320 m. 12" putkea, 5 tarkastus- ja 3 syöksykaivoa sekä 2 tuulluutusputkea, joista töistä oli kustannuksia Smk 11,705: 71 määrärahan ollessa 12,000 markkaa.

Bölenkadun alle Selmankadulta Reginankadulle 60 m. 15" putkea ja 260 m. 12" putkea, 6 tarkastus- ja 5 syöksykaivoa ynnä 3 tuulluutusputkea. Kustannukset Smk 10,096: 71, määräraha 10,500 markkaa.

Bölenkadulta korttelin n:o 573 tontin n:o 38 halki Maistraatinkadun eteläpuolella sijaitsevaan avonaiseen ojaan 120 m. 18" putkea sekä 1 tarkastuskaivo. Kustannukset Smk 5,815: 35, määräraha 6,200 markkaa.

Leankadun alle korttelin n:o 569 tontilta n:o 9 Bölenkadun alaiseen kanavaan laskettiin 110 m. 12" putkea, 2 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa sekä 1 tuulluutusputki. Kustannukset Smk 4,233: 80, määräraha 4,350 markkaa.

Puhdistusaseman rakentamiseksi Eläintarhan alueelle Läntisen viertotien itäpuolelta Töölönlahteen laskevia lokaviemärejä varten sekä laskujohdon teettämiseksi vanhalta Eläintarhantieltä mainittuun puhdistusasemaan oli osotettu 158,600 markan määräraha. Syystä ettei laitoksen järjestelmää vuoden varrella vahvistettu, täytyi määräraha siirtää vuoteen 1913.

Edelliseltä vuodelta oli siirtynyt 6,500 markan määräraha, jolla

olisi ollut laskettava 102 m. 1.05 m:n korkuista putkea Museokadun vieritse Aurorakadulta Läntiselle viertotielle, mutta kaupunginasema-kaavan muutoksen johdosta täytyi kanava teettää 130 m. pitkä sekä varustaa 2 tarkastus- ja 1 syöksykaivolla. Kustannukset ylittivät sentähden määrärahan Smk:lla 1,511: 81.

Kustannuksia vuoden varrella tarpeellisista teiden erinäisistä korjauksista oli Smk 12,988: 06 määrärahan ollessa 10,000 markkaa.

Uuden Eläintarhantien vierelle Säästöpankinrannasta Helsinginkadun jatkon yhtymäkohtaan teetettiin jalkakäytävä sementistä. Kustannuksia oli Smk 23,063: 13 määrärahan ollessa 22,200 markkaa.

Ullanlinnanvuorten poikki Tähtitorninkadulta Unioninkadulle vievän ajotien korjauksista oli kustannuksia Smk 1,651: 84. Määräraha oli 2,200 markkaa.

Eläintarhan kehätie vaakitettiin uudestaan ja tasotettiin kustannuksilla, jotka Smk:lla 1,475: 99 ylittivät osotetun 9,500 markan määrärahan.

Diakonissalaitoksen ja Läntisen viertotien välisen Eläintarhantien viertopäällystys uudistettiin ja sitä varten myönnetty 5,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 372: 28.

Läntiseltä viertotieltä Tilkassa sijaitsevaan rankkurin uuteen asuntopaikkaan vievä tie teetettiin likimittäin sitä varten osotetulla 2,000 markan määrärahalta.

Viertoteiden erinäisiä korjauksia varten oli budjetissa osotettu 15,000 markkaa, mutta vuoden varrella tarpeellisista korjauksista oli kustannuksia Smk 18,369: 51.

Itäisen viertotien vierelle teetettiin jalkakäytävä Sörnäsän panimolta Arabiaan asti. Kustannuksia oli Smk 7,625: 10 määrärahan ollessa 7,000 markkaa.

Läntisen viertotien viereistä jalkakäytävää jatkettiin Nimrodkadulta lähtien 300 m. pohjoiseen. Kustannuksia oli Smk 5,426: 51 määrärahan ollessa 5,000 markkaa.

Satamain erinäisiä korjauksia varten oli budjetissa osotettu 25,000 markkaa, mutta syystä että tämä määräraha jo kesällä osotautui riittämättömäksi, pyysi hallitus kaupunginvaltuustolta 15,000 markan lisämäärärahaa, joka myönnettiinkin. Satamista oli todellisia kustannuksia Smk 40,956: 67, joka summa jakautui seuraavain alitilien kesken:

Satamat	Smk	3,095: 84
Rantasillat	”	9,488: 64
Sillat	”	5,201: 33
		<hr/>
	Siirto Smk	17,785: 81

Tiet.

Viertotiet.

Satamat.

	Siirto Smk 17,785: 81
Poijut	” 1,957: 12
Nostorana	” 126: 18
Väliaikaiset laiturit	” 6,918: 99
Tihtaalit	” 1,030: —
Ruoppaus	” 37: 96
Täytetyöt	” 8,306: 16
S:n kaasulaitoksen vierellä	” 4,625: 43
Sekalaista	” 169: 02
	<u>Yhteensä Smk 40,956: 67</u>

Jällelmenosilloista ynnä laiturien ja jäärailojen viereisistä aidoista oli kustannuksia Smk 5,030: 90 määrärahan ollessa 5,000 markkaa.

Satamain ruoppaukseen osotetusta 20,000 markan määrarahasta käytettiin ainoastaan Smk 17,176: 35.

Ruopannostokone muutettiin uuden kaasulaitoksen edustalla olevasta täytepaikasta Sörnäsän niemekkeen pohjoispuolella sijaitsevaan uuteen ruoppavarastopaikkaan. Tästä oli kustannuksia Smk 4,830: 69 määrärahan ollessa 4,000 markkaa.

Ruoppavarastopaikan järjestämiseksi Sörnäsän niemekkeen vierelle oli osotettu 10,000 markkaa, mutta summa ylitettiin Smk:lla 157: 19.

Sumpparin itärannassa sijaitseva yleinen laituri rakennettiin uudestaan ja pitennettiin. Kustannuksia oli Smk 3,772: 53 määrärahan ollessa 3,500 markkaa.

Makasiininrannan päällystämisestä II:da noppakivillä vanhan puukansituksen sijasta oli laskettu olevan kustannuksia 4,000 markkaa, mutta työtä suoritettaessa osottautui välttämättömäksi kaivaa pois täyte eteläisen silta-arkun viereltä ja hiekan pois huuhtoutumisen välttämiseksi sinne teettää sementtimuuri, minkätähden kustannuksia oli kaikkiaan Smk 4,702: 38.

Eteläisen laiturisiiven länsiosan uudestirakentamisesta oli kustannuksia Smk 3,273: 78 määrärahan ollessa 3,100 markkaa.

Lintulahdenkadun edustalla Sörnäsän rantatien vierellä sijaitseva purkaussilta teetettiin likimittäin osotetulla määrarahalla 2,350 markalla.

Sörnäsän läntisen purkaussillan silta-arkkuja ja kansitusta uudestirakennettaessa havaittiin siltaa purettaessa, että korjaustyö täytyi teettää laajemmassa mitassa kuin oli edellytetty. Samaten havaittiin kannatusparruissa, jotka tutkittaessa olivat näyttäneet terveiltä, olevan sydänlaho, minkätähden niiden sijaan täytyi panna uudet, ja hallitus pyysi sentähden kaupunginvaltuustolta 7,200

markan määrärahaa budjetissa osotettujen 15,500 markan lisäksi. Sillan uudistamisesta oli kustannuksia Smk 22,811:04.

Soutu- ja moottoriveneiden kytkylaiturin teettämisestä Pohjois-satamaan oli kustannuksia Smk 28,473:71, joten siis määräraha, 25,000 markkaa, jonkin verran ylitettiin, osin syystä että työn jatkuessa oli välttämätöntä monesta kohden tukea siltaa ja osin syystä että Pohjoisrannassa olevain vanhain laituriin poistaminen vaati verraten suuria ylimääräisiä kuluja.

Budjetissa oli osotettu 200,000 markkaa isomman ruoppauskoneen ynnä tarpeellisten proomujen ostoon. Sittenkun ruoppauskoneen hankintaohjelma oli laadittu ja tarjouksia eri liikkeiltä saapunut, päätettiin hyväksyä kone- ja siltarakennusosakeyhtiön tarjous. Yhtiö lupautui kuitenkin toimittamaan koneen vasta toukokuussa 1913, minkätähden määrärahaa ei käytetty vuoden varrella, vaan siirtyi se vuoteen 1913.

Makasiininrannassa olevaa 25 tonnin nostoranaa ei voitu vuoden varrella järjestää sähkövoimalla käyväksi, minkätähden sitä tarkoitusta varten olevaa määräraha siirtyi vuoteen 1913.

Erinäisten työkalujen ostoon ja korjaukseen oli osotettu 10,000 markkaa, mutta työkaluja täytyi ostaa niin paljon, että kustannukset nousivat Smk:aan 17,968:58. Niinpä ostettiin tai ainespihassa valmistettiin muun muassa seuraavat työkalut:

Työkalut.

1 valopainokoje	Smk	1,600:—
4 rautapiiruranaa	”	2,390:—
3 kolmijalaista ranaa.....	”	938:50
2 paaluranaa	”	775:29
725 m. raiteita	”	1,351:35
4 vaihdetta	”	221:50
1 betonginsekotuskonetta	”	570:—
14 dynamiitinlämmittäjää	”	210:—
1 diafragmapumppu	”	343:—
5 tarkastuskelloa.....	”	350:—
1 kivivaunu	”	425:—
24 m. pistokankia	”	699:—
2 vaakituskonetta	”	600:—
1 rautasorvi	”	600:—
3 alasinta	”	334:18
2 ahjoa	”	123:60
265 teräskankea	”	864:39
348 lapiota	”	1,100:29
151 väkivasaraa	”	1,055:54
50 kivitalttaa	”	280:17
20 reunausmoukaria.....	”	101:97

Yhden kivenkuljetusproomun uudestirakentamisesta oli kustannuksia Smk 3,697: 50 määrärahan ollessa 3,500 markkaa.

Kahden ruoppaproomun uudestirakentamista varten osotetusta 6,000 markan määrarahasta säästyivät Smk 248: 79.

Kustannuksia uusien takapyöräin hankkimisesta höyryjyrrään sekä eräistä vähäisistä höyryjyrrän korjauksista oli kustannuksia Smk 2,754: 29 määrärahan ollessa 2,000 markkaa.

Porakoneen höyrykattilaa varten osotetusta 3,300 markan määrarahasta säästyivät 2,560 markkaa.

Sekalaista.

Hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapitoon osotetusta 4,000 markan määrarahasta käytettiin Smk 3,461: 10 seuraavasti:

hengenpelastuskalut	Smk	1,578: 10
halkomitat	„	691: 46
sekalaista	„	1,191: 54

Virutushuoneiden ja virutuslaiturien erinäiseen hoitoon ja korjaukseen osotetusta 10,000 markan määrarahasta käytettiin Smk 9,715: 82.

Sen johdosta että kaupunginvaltuusto oli päättänyt myöntäväksi viikon kesäloman kaupungin palveluksessa vähintään 5 vuotta olleille työntekijöille, maksettiin rakennuskonttorin palveluksessa oleville työntekijöille Smk 4,752: 46.

Kaupungin katukilpien muuttamista varten oli kaupunginvaltuusto osottanut 10,000 markkaa, mutta kaikkia uusia kilpiä ei pantu vuoden varrella paikalleen, minkätähden säästö siirtyi vuoteen 1913.

Rakennuskonttorin muutettua nykyiseen huoneistoonsa tarvittiin joukko uutta kalustoa, josta oli kustannuksia Smk 7,277: 20, minkä summan kaupunginvaltuusto hyväksyi.

Pitkäsillan uudestirakentamista varten oli edellisenä vuonna osotettu 787,500 markkaa, josta summasta oli vuoden päätyessä käyttämättä Smk 174,005: 61, mutta vuoden varrella havaittiin sillan uudestirakentamista varten myönnetty määräraha riittämättömäksi ja rakennuslautakunta ilmoitti tästä kaupunginvaltuustolle, joka myönsi 120,000 markan lisämäärärahan pantavaksi 1913 vuoden budjettiin. Vajaus siirrettiin sentähden edellä mainittuun lisämäärärahaan.

Edellisenä vuonna oli määrärahoja osotettu Dagmar- ja Aurorakadun välisen Töölönkadun sekä Etelä Rautatie- ja Henrikinkadun välisen Arkadiakadun tasotukseen. Kun näitä määrärahoja ei käytetty sinä vuonna, syystä että mainittujen katujen varsilla oli rakennuksia tekeillä, siirtyivät säästöt, Smk 5,500:— ja 7,008: 78, vuoteen 1913.

Kaisaniemen tenniskenttään laittamista varten osotetusta 6,600 markan määrärahasta oli vuonna 1911 säästynyt Smk 1,040: 71, mutta vartiokojun teettämisen ja vartijan palkkaamisen johdosta oli kustannuksia Smk 2,914: 03 yli osotetun määrärahan.

Vuodeksi 1908 myönnettyä määrärahaa Hakaniementorin päällystämiseen II:da noppakivillä Sörnäsin rantatien jatkon pohjoispuolelta ei vuonna 1912:kaan käytetty, syystä että paikalle oli tekeillä kauppahalli, minkätähden määräraha, Smk 31,503: 30, vielä siirrettiin seuraavaan vuoteen.

Kaupungingeodeetti on vuonna 1912 suorittanut seuraavat määrät kaupungin rakennuskonttorin johtosäännössä mainittuja toimituksia y. m., nimittäin:

Kaupungingeodeetin toiminta.

Tontinmittauksia.....	125
Tontinarvioimisia	102
Huvilan- ja maankatselmuksia	32
Kolmivuotiskatselmuksia	148
Tarkastuskatselmuksia	23
Varastopaikkain ja kivilouhosten katselmuksia	35
Rajanpaalutuksia ja kivijalankatselmuksia	110
Mittauskirjan jäljennöksiä	16
Arvioimiskirjan „	2
Todistuksia ja tonttikirjan otteita	12
Tilusten, varastopaikkain y. m. karttoja	18

Kaupunginarkkitehdin antama kertomus vuodelta 1912 oli seuraava:

Rakennusten ja talojen erinäisiä korjauksia varten olevasta 51,300 markan määrärahasta oli töiden valmistuttua säästynyt Smk 675: 48.

Rakennukset ja talot.

Lumenkuljetukseen y. m. kaupungin taloista osotettu 7,000 markan määräraha on, päinvastoin kuin oli laita vuonna 1911, vuoden varrella vallinneiden harvinaisen suotuisain säiden johdosta niinkään antanut ylijäämää Smk 4,078: 60.

Erinäisiin Katajanokalla olevan tulli- ja pakkahuoneen korjauksiin, joita varten oli osotettu 7,700 markkaa, meni Smk 7,735: 24, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 35: 24.

Raatihuoneen, Rikhardinkadun varrella olevan kaupungin-kirjastotalon sekä poliisilaitoksen huoneistoissa Aleksanterinkadun 22—24:ssä ja Pengerkadun 5:ssä toimitetut erinäiset korjaukset

vaativat kustannuksia vähemmän kuin oli laskettu, joten eri määrärahoista säästy Smk 452: 92, 361: 58, 413: 01 ja 524: —, jota vastoin poliisilaitoksen käytettävänä Ratakadun 10:ssä olevain huoneistojen korjaukseen osotettu määräraha ylitettiin Smk:lla 55: 86.

Niiden vaikeuksien johdosta, joita Korkeavuorenkadun varrella olevan palolaitoksen talon tornin ylimmän osan korjaus koh-tasi, osottautui eteläisen palotornin erinäisiin korjauksiin myön- netty 4,650 markan määräraha riittämättömäksi ja ylitettiin Smk:lla 373: 59. Pohjoisen palotornin ja paloasemain korjauksiin myönne- tyistä määrärahoista sitä vastoin säästy, toisesta Smk 278: 60 ja toisesta 32: 50.

Marian sairaalassa vuoden varrella vallinneen liikasijoituksen sekä sen johdosta että, sensijaan että olisi korjattu osa sairaala- aluetta ympäröivää aitaa, mainitun alueen rautatiealueelle päin antava puoli täytyi pitkältä osalta varustaa aivan uudella aidalla, ei Marian sairaalan erinäisiin korjauksiin myönnetty 20,000 markan määräraha riittänyt, vaan ylitettiin se Smk:lla 890: 03.

Niinikään ylitettiin vesiklosettien laittamiseksi edellä mainitun sairaalan tuberkulosipaviljonkiin myönnetty 2,400 markan määrä- raha Smk:lla 313: 52, sen johdosta että mainittuun paviljonkiin vievä laskujohto oli paikoitellen ehdottomasti korjattava ja uudistettava.

Uudet istutukset Marian sairaalan vierelle laitettiin kaupungin- puutarhurin toimesta, ja tähän tarkoitukseen myönnetty määräraha Smk 3,157: 50 osottautui pääasiassa riittäväksi. Näistä töistä joh- tuneina kustannuksina on kirjoihin pantu Smk 3,210: 17.

Erinäisiä Bengtsårin kasvatustalokseen kuuluvain rakennus- ten korjaustöitä, joita varten budjetissa oli 2,700 markkaa, ei voitu teettää mainitulla summalla. Eräiden huoneistojen suunnattoman kulumisen sekä varsinkin talous- ja koulurakennuksessa (n. s. Sö- dergårdissa) useana vuonna vallinneen tungoksen johdosta, täytyi sekä mainituissa että muissakin rakennuksissa aivan välttämättä teettää erinäisiä korjaus-, maalaus- ja siistimistöitä, minkä johdosta kustannuksia olikin Smk 3,853: 17, joten myönnetty määräraha yli- tettiin Smk:lla 1,153: 17. Huomattava on kuitenkin, että viimeksi mainittuun summaan on luettu eräitä matkakulujakin, joita varten budjetissa ei ollut erityistä määrärahaa.

Makasiininrannan ja Katajanokan tavaravajain erinäisistä korjauksista oli kustannuksia vähemmän kuin oli laskettu, joten määrärahoista säästy, toisesta Smk 671: 18 ja toisesta 236: 63.

Seurahuoneen korjaustöistä oli kustannuksia Smk 7,526: 98 määrärahan ollessa 7,100 markkaa, joka summa siis ylitettiin Smk:lla 426: 98, sen johdosta että eräät pihamaita vasten sijaitsevat puusta ja rautalevystä tehdyt ulkokuonerakennukset osottautuivat korjat-

taessa niin perin lahoiksi, että ne osittain täytyi purkaa ja teettää uudestaan.

Korttelissa n:o 181 olevain uimahuoneiden vuosikorjausta ei myöskään voitu teettää myönnetyllä määrärahalla, 5,700 markalla, vaan ylitettiin tämä Smk:lla 475: 02, syystä että laitoksen molemmat hyppytelineet olivat vuosien kuluessa niin pilaantuneet, että niiden perinpohjainen ja kallis korjaus oli aivan välttämätön, vaikka tuolaista korjausta varten oli budjettiin pantu määräraha ainoastaan toisen hyppytelineen osalle.

Kaivopuiston vanha kylpylaitos, joka vähitellen on vanhuuden ja kosteuden johdosta käynyt varsin rappeutuneeksi, voitiin korjata likimmittain myönnetyllä määrärahalla.

Kaivopuiston uimahuoneiden erinäisiä korjauksia varten olevasta määrarahasta sensijaan säästy Smk 295: 67.

Vuorimieskadun talossa n:o 9 rakennettiin m. m. kivirakennus aivan uudestaan. Tässä rakennustyössä sattui, niinkuin useinkin tuollaisissa töissä on laita, että moniaat parrustot, muuripilarit, laskujohdot y. m. s., joitten alkujaan oli luultu edelleen kelpaavan, sittemmin osottautuivat niin lahoiksi tai ruostuneiksi, että sijaan välttämättä oli hankittava uudet. Tästä syystä tarkoitukseen myönnetty määräraha 11,000 markkaa osottautuikin riittämättömäksi ja ylitettiin Smk:lla 2,382: 70.

Osin samanlaatuista syistä, mutta pääasiallisesti sen johdosta että täytyi louhia tavattoman hankalaa vuorilajia (gneissia) tilan hankkimiseksi alhaispainehöyrykattiloille keskuslämpöjohtoa laitettaessa Hakasalmen huvilaan, ylitettiin sisustuksen muutostöitä varten myönnetty 24,900 markan määräraha Smk:lla 1,998: 23, joten tästä laajasta ja vaikeasta työstä oli kustannuksia kaikkiaan Smk 26,898: 23.

Sensijaan säästy kaupungin Puutarhakadun varrella omistaman talon täydellistä sisäistä ja osittaista ulkopuolista korjausta varten myönnetystä määrarahasta Smk 966: 12.

Budjetissa osotetut määrarahat riittivät kutakuinkin sähkövalaistuksen laittamiseen Kasarmintorin kauppahalliin ja yleisiin käymälöihin sekä Aleksanterinkadun 26:ssa teetettyihin erinäisiin muutostöihin.

Uuden kulkutautisairaalan, kunnan uuden mielisairaalan ja Kallion uuden paloaseman rakennustöitä sekä syyskuun 15 päivänä 1912 tarkoitukseensa luovutetun uuden työ- ja vaivaistalon erinäisiä töitä valvoivat erikoiset rakennustoimikunnat, mutta kaupungin-arkkitehti on kuitenkin toiminut sekä Fredriksperin kulkutautisairaalan että Forsbyn uuden työ- ja vaivaistalon rakennustyön johtavana arkkitehtinä.

Hakaniementorille teetettävän uuden kauppahallin rakennus-

työt aloitettiin vuoden varrella, mutta ainoastaan paalutus-, perustus- ja kivityöt ehdittiin suorittaa. Tämä johtui siitä, että kesällä puhjennut yleinen rakennustyöläisten lakko, vaikutti välittömästi kohdistettu kunnan töihin, saattoi järkipärisen rakennustavan mahdottomaksi, syystä että kunnan urakoitsijat julistettiin lakkotilaan. Mainittu lakko, joka niinkuin tunnettu kesti kauan, vaikutti välillisesti sangen haitallisesti kaikkiin talorakennusten osaston tai kaupunginarkkitehdin toimesta teetettäviin vähänkään isompiin töihin. Töistä, joita lakko tavattomasti viivästytti, on etusijassa mainittava Fredriksperin kulkutautisairaalan rakennustyöt.

Lakon päätyttyä oli syksy jo kulunut niin pitkälle, että kauppahallirakennuksen muureja, jotka oli aikomus teettää tavallisista punaisista tiilistä n. s. rohbau-tyyliin, ei enää ollut edullista käydä teettämään. Määrärahan ylijäämä, Smk 288,009: 22, siirrettiin kuluvan vuoden budjettiin.

Sen johdosta että uusi kulkutautisairaala rakennettiin rankkurin asunnon alueelle, kävi tarpeelliseksi muuttaa tämä asunto toiseen sitä varten osotettuun paikkaan. Tätä muuttoa, joka m. m. käsitti useiden eri rakennusten, niinkuin asuinrakennuksen, tallin, vaunuvajan, ulkokuoneen ja kivistä olevan saunan purkamisen ja uudelleen teettämisen, ei voitu suorittaa budjetissa osotetulla vähäisellä määrärahalla, 9,000 markalla, joka sentähden säästäväisyydestä huolimatta ylitettiin Smk:lla 2,982: 69, pääasiallisesti sen johdosta että tämän laatusista töistä on vaikea laatia luotettavaa kustannusarviota.

Rahatoimikamarin toimesta ostettiin Aleksanterinkadun talo n:o 26 sekä Kallion Neljännen linjan tontilla n:o 9 sijaitseva ent. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun talo, kun taas talorakennusten osasto koulukeittiön huoneiston aikaansaamiseksi teetti viimeksi mainitussa rakennuksessa erinäisiä muutos- ja sisustustöitä, joista oli kustannuksia Smk 8,153: 69.

Toukolan kansakoulutalon laudoituksesta ja ulkopuolisesta maalauksesta, joita töitä varten oli osotettu 3,000 markkaa, oli kustannuksia Smk 3,390: 52, jota vastoin Tehtaankadun kansakoulun erinäisiä sisä- ja ulkopuolisia maalaustöitä varten osotetusta 4,650 markan määrärahasta säästyti Smk 37: 05.

Sopivaisuussyistä siirrettiin Ratakadun kansakoulun sisäpuolista maalausta varten osotetusta 6,500 markan määrärahasta Smk 610: 16 samanlaisia vuonna 1913 teetettäviä töitä varten.

Sähkövalojohdot edellä mainittuun rakennukseen laitettiin budjetissa osotetulla määrärahalla, 5,196 markalla.

Bengtsårin kasvatuslaitokseen kuuluvassa Södergårdin kivi-

rakennuksessa vuosina 1910 ja 1911 aloitettujen töiden loppuunsaattamista varten osotettu määräraha ylitettiin tuntuvasti, m. m. sen johdosta että teetettiin neljä uutta ullakkohuonetta. Mainittua tarkoitusta varten pantiinkin 1913 vuoden budjettiehdotusta laadittaessa 10,000 markan lisämääräraha, jota kaupunginvaltuusto ei kuitenkaan myöntänyt budjettia vahvistaessaan. Sittemmin on rahoituskamarin toimesta uusi esitys puheena olevan määrärahan myöntämisestä tehty valtuustolle, joka nyttemmin lieneekin määrärahan myöntänyt.

Kustannukset sikalan sekä uuden vajan teettämisestä Bengtsåriin ovat niinkään Smk:lla 2,288: 64 ylittäneet tarkoitukseen myönnetyn 8,550 markan määrärahan, syystä että kasvatuslautakunnan määräyksestä sikalaa tuntuvasti laajennettiin ja siihen laitettiin kaksi uutta huonetta, joita ei ollut alkuperäisessä ehdotuksessa.

Vanhankaupungin poliisivartiotuvan ja Hermannin paloaseman paikan tasotus- y. m. töihin riittivät niitä varten myönnetty määrärahat likimmittäin.

Hakaniementorille teetettävää uutta käymälää varten osotetusta määrärahasta oli rakennuksen valmistuttua säästynyt 249 markkaa. Ruoholahdenrantaan tehtävää samanlaista rakennusta varten myönnetystä määrärahasta niinkään säästy Smk 102: 73, jota vastoin Merisataman uusi käymälä maksoi Smk 7: 31 enemmän kuin tarkoitukseen oli myönnetty.

Kasvihuoneen ja kuuden kasvuisuojan ynnä niihin kuuluvan lämpöjohdon teettämiseksi kaupunginpuutarhan alueelle Eläintarhaan oli osotettu Smk 92,444: 40, mutta kustannuksia oli Smk 99,028: 47, mikä johtui osin siitä, että lämpöjohdon kattilalaitos oli vastaisten lisärakennusten (uusien kasvihuoneiden) varalle alun pitäen suunniteltava niin suuri, että se riittäisi ei ainoastaan nykyisiin, vaan vastaisiinkin tarpeisiin, osin siitä että eräiden lasitöiden kustannukset jonkin verran ylittivät lasketun määrän.

Paitsi edellä mainittuja on kaupunginvaltuuston eri määräysten johdosta teetetty seuraavat työt, nimittäin: erinäisiä sisustus- ja muutostöitä Töölön ent. työ- ja vaivaistalon (nykyisen Kivelän sairaalan) kirkkorakennuksessa, määräraha 10,000 markkaa, kustannukset Smk 8,786: 28, säästö Smk 1,213: 72; sähköjohdot ja holvi kaupungingeodeetin ja revisionikonttorin käytettäväksi, määräraha Smk 5,463: 33, kustannukset Smk 2,566: 46, säästö Smk 2,896: 87 siirretty vuonna 1913 teetettävään samanlaisten töiden määrärahaan; muutostyöt satamaratakanttorissa, määräraha Smk 4,130: —, kustannukset Smk 4,668: 84, vajuus Smk 538: 84; lukuhuoneen laittaminen Rikhardinkadun kirjastotalon eteiseen, määräraha 1,700 markkaa, kustannukset Smk 1,408: 26, säästö Smk 291: 74; kesäpäiväparantola

Oulunkylän läheisyyteen, määräraha 12,000 markkaa, kustannukset Smk 11,896: 29, säästö Smk 103: 71; Marian sairaalan höyrykattilain korjaus, jota työtä ei ole vuoden varrella voitu suorittaa, syystä että sairaalan lämpökeskuksen täytyi olla käynnissä kylmänä vuodenaikana, määräraha 7,500 markkaa, kustannukset Smk 5: 40, säästö Smk 7,494: 60 siirretty vuonna 1913 suoritettavaa samanlaista työtä varten; yhden huoneen laittaminen Makasiininrannan tullihaaraosastoon, määräraha 675 markkaa, kustannukset Smk 688: 24, vajaus Smk 13: 24; erinäiset Hakasalmen huvilan siipirakennusten muutos- ja korjaustyöt, määräraha 8,400 markkaa, kustannukset Smk 9,557: 64, vajaus Smk 1,157: 64; rekisteritoimisto vaivashoitolaitoksen huoneistoon, määräraha 4,000 markkaa, kustannukset Smk 2,864: 91, säästö Smk 1,135: 11 siirretty vuonna 1913 teetettäviä samanlaisia töitä varten; erinäiset korjaukset ent. Stockmannin talossa, määräraha 11,500 markkaa, kustannukset Smk 6,643: 15, säästö Smk 4,856: 85 niinkään siirretty vuonna 1913 teetettäviä samanlaisia töitä varten; erinäiset korjaukset Humaliston sairaalassa, määräraha 4,700 markkaa, kustannukset Smk 12: 80, säästö Smk 4,687: 20 samoin kuin edellisetkin siirretty vuonna 1913 suoritettavia samanlaisia töitä varten; Hakasalmen huvilan vesijohdon uudistus, määräraha 2,500 markkaa, kustannukset Smk 2,501: 45, vajaus Smk 1: 45; eräät Kaivohuoneen korjaustyöt, määräraha 6,068 markkaa, kustannukset 15 markkaa, säästö 6,053 markkaa niinkään siirretty vuoteen 1913; höyrymankelin hankkiminen Marian sairaalaan, määräraha 5,560 markkaa, kustannuksia ei ensinkään, säästö siirretty 1913 vuoden budjettiin; rankkurin asunnon viereisen tallin laajennus, määräraha 500 markkaa, kustannukset 500 markkaa; sekä vihdoin poliisimaneesin pukeutumishuone, määräraha 375 markkaa, kustannuksia ei mitään, säästö siirretty 1913 vuoden budjettiin.

Näiden lisäksi on kaupunginvaltuuston, rahatoimikamarin y. m. kaupunginviranomaisten määräyksestä erinäisiä töitä vuoden varrella osin suoritettu ja osin alotettu, joiden töiden kustannukset on edeltäpäin maksettu kaupunginkassasta ja sittemmin pantu 1913 vuoden budjettiin, nimittäin: erinäiset majoituksesta aiheutuvat työt Sörnäsissä, kustannukset Smk 2,559: 75; uudet virutushuoneet, kustannukset Smk 28,188: 91; erinäiset muutostyöt Kivelän ent. työlaitoksessa, kustannukset Smk 2,171: 72; samanlaiset työt rakennustarkastuksen ja revisionikonttorin huoneistoissa sekä kaupunginvaltuuston entisessä kokoussalissa raatihuoneella, kustannukset Smk 17,390: 24; ynnä erinäiset tuollaiset työt rahatoimikonttorin sekä rakennustarkastuskonttorin entisessä huoneistossa, kustannukset 1,931 markkaa.

Vuoden varrella on vihdoin eräitä töitä, joita varten oli myön-

netty määrärahat jo edellisten vuosien menosäännöissä, osin jatkettu ja osin suoritettu loppuun. Näistä on mainittava: tullipostipaketti-osaston laittaminen Katajanokalla olevaan Helsingin makasiiniosakeyhtiön taloon, määräraha Smk 3,964: 04, kustannukset Smk 1,309: 99, säästö Smk 2,654: 05; kaupungin taloissa olevain sähköjohtojen uudistus, kustannukset Smk 1,278: 21 (työ jatkuu), sekä uuden kaupunginkirjastotalon rakennuttaminen Kallioon, määräraha Smk 84,863: 05, kustannukset Smk 84,845: 72, säästö Smk 17: 33, joka rakennus otettiin käytäntöön syyskuussa.

Lisäksi on vuoden varrella laadittu lukuisia piirustuksia ja suunnitelmia, joista mainittakoon: Hakaniementorin uuden kauppahallin pää- ja työpiirustukset, Eläintarhan urheilupaviljongin luonnos- ja pääpiirustukset, eräät Kallion kansankirjastotalon sisustus- ja huonekalupiirustukset, Töölön-, Talli- ja Lapinlahdenkadun uusien kansakoulutalojen luonnospiirustukset, kaupunginpuutarhan alueelle Eläintarhaan teetettävään uusien kasvihuoneiden pää-, työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset, Fredrikserin kulkutautisairaalan rakennusten III, VI, VII, VIII, XI ja XIII työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset, Bengtsärin uuden sikalan luonnos- ja työpiirustukset, kaupungin rankkurin uuden asunnon pää- ja työpiirustukset, Forsbyn työ- ja vaivaistalon asuinpaviljongin B pää-, työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset, suunnitelma Rikhardinkadun kaupunginkirjastotalon uudestirakentamiseksi sekä erinäisten vajain, käymäläin, vartiokojujen y. m. tuollaisten pienempäin töiden, rakennusmuutosten y. m. luonnos- ja työpiirustukset.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin vuodelta 1912 antama kertomus oli seuraava:

Kaupunginasemakaava-osaston pääasiallinen toiminta vuonna 1912 on käsittänyt edellisinä vuosina aloitettujen töiden jatkamista kaupunginasemakaavan laatimiseksi osalle kaupungille kuuluvaa Meilansin aluetta sekä Eläintarhan järjestämiseksi ja Helsingin keskuspuiston suunnittelemiseksi. Eritoten viimeksi mainittu työ on vaatinut paljon aikaa, kun asian selvittämiseksi ei ainoastaan ole täytyntä laatia moniaita eri asemapiirustuksia ja niitä valaisevia lintuperspektiivisiä piirustuksia, vaan lisäksi on hallitukselle esitetty laajanlainen kirjallinen promemoria.

Muista osastolla vuoden varrella suoritettavina olleista suurista töistä mainittakoon joukko laivanveistämöalueen järjestämistä tarkoittavia tutkielmia asemapiirustuksineen, perspektiivisine luonnoksineen y. m., joka työ on suoritettu loppuun, paitsi suunnitellun lai-

Kaupungin-
asemakaava-
osasto.

toksen kustannusten laskemiseksi tarpeellisia rakennepiirustuksia. Mainittu ehdotus tulee vuonna 1913 annettavaksi hallituksen tutkittavaksi.

Moniaista hallituksen kaupunginasemakaava-arkkitehdin valmisteltaviksi antamista asioista on laadittu kirjalliset promemorat, joista mainittakoon lausunto vuonna 1913 myytäväksi käytettävänä olevista tonteista, ehdotus Santa- ja Busholman rakennusjärjestykseksi, lausunto uusien kansakoulujen piirustuksia koskevasta asiasta sekä eräiden puistojen ja puistikkojen järjestämisestä y. m.

Erään kaupunginvaltuuston asettaman valiokunnan pyynnöstä on kaupunginasemakaava-arkkitehti laatinut Helsingin väentihyettä ja vastaisia asutusmahdollisuuksia valaisevan kartan sekä sen täydennykseksi valiokunnalle antanut niinkään kaupungin laajenemistarpeita ja kehityspyrkimyksiä valaisevan kirjallisen selvityksen.

Lopuksi sopii mainita, että kaupunginasemakaava-arkkitehti oleskeli kaupungininsöörin keralla osan kesää Lyypekissä, Hampurissa, Bremenissä, Bremerhafenissa, Rotterdamissa, Antwerpenissä y. m. Saksan, Hollannin ja Belgian kaupungeissa sekä Tukholmassa, jolloin tutkittiin näiden paikkain satamalaitoksia, mutta huomiota myös kiinnitettiin puistoihin, erilaatuisiin kaupunginalueihin, katulaitoksiin y. m.

Kaupunginpuutarhurin antama kertomus vuodelta 1912 oli seuraavaa sisällystä:

Istutukset.

Kaupungin istutusten kunnossapitoa ja korjausta toimitettiin likimain samaan tapaan kuin edellisinäkin vuosina. Määräraha oli 102,800 markkaa.

Kevätsiistiminen voi kylmän sään johdosta alkaa vasta huhtikuun 27 päivänä, ja tätä työtä jatkui toukokuun 25 päivään. Mainitun ajan kuluessa suoritettiin muitakin kaupunginistutusten kuntoonpanemiseksi tarpeellisia töitä, niinkuin nurmien kylvämistä timoteinsiemenillä sekä puiden ja pensaiden täydentämistä y. m.

Nurmien leikkuu alkoi toukokuun 28 päivänä ja päättyi syksyllä syyskuun 25 päivänä.

Kevätkukkain istutusta täytyi tuntuvasti supistaa myöhäisen kevään johdosta, ja näitä kasveja käytettiin ainoastaan Runebergin patsaan ympärillä sekä kaupungin hoidettavina olevilla haudoilla hautausmaalla.

Kesäkaudeksi istutettiin lehti- ja kukkakasveja niitä varten aikaisemmin varatuille paikoille, ja tämä työ aloitettiin kesäkuun 4 päivänä. Runebergin patsaan ympärille, missä edellisenä vuonna

oli koristeina käytetty pääasiallisimmin kukkivia kasveja, sijoitettiin nyt yksinomaan kaktuksia ja mehevälehtisiä kasvilajeja.

Mitä muutoin tulee säähän ja sen vaikutukseen kasvullisuutta silmällä pitäen, ansaitsee mainitsemista, että sademäärä kevätkuukausina oli runsas. Sadekautta kesti juhannukseen asti, johon aikaan vuodesta tavallisesti poutasää vallitsee.

Sateinen alkukesä vaikutti sangen edullisesti kaikkeen kasvullisuuteen, joka sentähden oli erittäin rehevää ja tavattoman somistavaa.

Juhannuksen jälkeen sää oli lämmintä ja poutaista, minkä johdosta kaupunginistutusten pysyttämiseksi sirossa kunnossa oli tarpeen kallista kastelutyötä, joka alkoi heinäkuun 2 päivänä ja jatkui herkeämättä elokuun 12 päivään.

Kaupunginistutusten hoitokustannuksista on mainittava, että ne jonkin verran ylittivät menosäännössä olevan määrärahan. Ylitys johtui kuitenkin pääasiallisimmin timoteinsiementen tavattoman kalliista hinnasta sekä siitä, että näitä siemeniä tarvittiin enemmän kuin edeltäpäin oli osattu arvata.

Kaupunginvaltuuston sittemmin näihin lisäkustannuksiin myöntämästä 3,000 markan lisämäärärahasta käytettiin ainoastaan Smk 1,852: 04, joten kustannuksia oli kaikkiaan Smk 104,652: 04. Tämä summa jakautui seuraavain eräin kesken:

Ainespiha	Smk	351: 20
Aleksanteri II:n patsas	”	935: 01
Ateneum	”	429: 87
Elisabetinpuistikko	”	796: 90
Eläintarha	”	4,975: 20
Erottajanpuistikko	”	460: 07
Esplanadit	”	15,335: 43
Fredrikintori	”	142: 60
Hakasalmi ja Hesperia	”	1,876: 53
Haudat	”	723: 50
Kaisaniemi	”	4,803: 21
Kaivopuisto	”	15,746: 71
Kapteeninkadunpuistikko	”	488: 88
Kasvihuoneet	”	15,946: 98
Katajanokanpuistikot	”	2,792: 43
Kaupunginpuutarha	”	3,411: 28
Kirurgisen sairaalan istutukset	”	720: 62
Konstantininkadun puistikko	”	74: 88
Korttelin n:o 127 puistikko	”	467: 20
Koulutori	”	869: 71

Sääät y. m.

Kustannukset
istutuksista,
puutaimis-
toista y. m.

Lapinlahdenpuistikko	Smk	488: 71
Lönnotinpuistikko	”	401: 48
Marian sairaalan istutukset	”	1,487: 07
Punanotko	”	1,778: 20
Puutaimistot	”	2,583: 11
Ritarihuoneenpuistikko	”	685: 62
Runeberginpatsas	”	78: 06
Simonpuistikko	”	490: 54
Suomen pankin puistikko	”	475: 32
Säätytalonpuistikko	”	1,105: 19
Teknillisen korkeakoulun puistikko	”	662: 61
Tokantori	”	884: 65
Ullanlinnanvuoret	”	16,084: 03
Vanhan kirkon puistikko	”	2,364: 75
Sekalaista	”	3,734: 49
Yhteensä Smk		104,652: 04

Kustannukset järjestysmiehen palkkaamisesta Eläintarhan urheilukentälle nousivat tarkoitusta varten myönnettyyn määrään eli 600 markkaan.

Mainitun urheilukentän kunnossapitoa varten oli myönnetty 1,000 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 1,033: 37.

Punanotkon leikkikentän kunnossapitoon osotetusta 500 markan määrärahasta käytettiin Smk 495: 15.

Haapaniemen istutuksessa olevan urheilukentän kunnossapitoon osotetusta 800 markan määrärahasta käytettiin Smk 799: 81.

Kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineita varten oli osotettu 1,200 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 1,201: 40.

Erinäisten kaupunginpuutarhan huoneistojen lämmitystä ja siivoamista varten oli osotettu 510 markkaa. Kustannuksia oli Smk 512: 97.

Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkkaukseen, tallin rehuihin y. m. menoihin osotetusta 6,300 markan määrärahasta käytettiin Smk 6,275: 10.

Talvipuutarha.

Talvipuutarhaa pidettiin kunnossa tavalliseen tapaan, ja sen koristeluun käytettiin runsas valikoima eri vuodenaikain kukkia. Talvipuutarhassa kävi vuonna 1912 kaikkiaan 19,846 henkilöä. Kunnossapidosta, jota varten oli osotettu 6,000 markkaa, oli kustannuksia Smk 6,071: 80.

Kaupunginpuutarhan vanhempain kasvihuoneiden korjausta varten osotetusta 500 markan määrärahasta käytettiin Smk 437: 37 erinäisten vähäisten puutteellisuuksien poistamiseen, talvipuutarhan sisäikkunain puhdistukseen, läntisen siipirakennuksen lasipintain

korjaukseen sekä peiteaineiden hankkimiseksi pienempiin kasvihuoneisiin y. m.

Paitsi vuosittain uusiutuvia Alpin kunnossapitotöitä tasotettiin etelään päin näköalatasolle vievä kävelytie pitkin pituuttaan ja varustettiin sitä paitsi paikka paikoin ojalla. Määrärahasta, 1,500 markasta, käytettiin Smk 1,493: 40.

Alpin kunnossapito.

Vanhempien nurmien ja käytävään uudistus aloitettiin huhtikuun 24 päivänä, jolloin Vuorimieskadun puoleisella Ullanlinnanvuorten rinteellä sekä eteläisellä vuorenrinteellä lähinnä lammikon itäpuolella sijaitsevat nurmet muokattiin ja tasotettiin. Kesän kuluessa niinikään korjailtiin eri istutuksissa olevia kävelyteitä tarpeen mukaan. Mainittuja töitä varten oli osotettu 4,500 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 4,503: 69.

Nurmien ja käytävään uudistus.

Vuonna 1912 korjattiin kaikki kaupunginistutuksissa olevat aidat sekä ostettiin 350 rautakeppiä ynnä niihin tarvittava määrä rautalankaa. Tarkoitukseen oli osotettu 3,500 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 3,505: 37.

Kaikki vanhemmat multavarastot muokattiin ja uusia tehtiin Eläintarhaan Mäntymäen luoteispuoliselle alueelle. Mainittua tarkoitusta varten osotetusta 3,500 markan määrärahasta käytettiin Smk 3,403: 76.

Mullanvalmistus.

Hevoslantaa ostettiin 1,029 kuormaa, mistä oli kustannuksia Smk 514: 50.

Kaupungin vesilintujen hoitoon, hoitajan palkkaamiseen, ruuan ja halkojen ostoon sekä erinäisiin korjauksiin kului määräraha 1,000 markkaa sekä lisäksi Smk 139: 90. Mainittu lisäkustannus johtuu pääasiallisimmin lintujen puutteellisten talvehtimishuoneistojen korjauksista.

Kaupungin vesilinnut.

225 leposohvan korjaukseen sekä 244 leposohvan, 74 sohvanjalustan ja 105 sohvaliistan maalaukseen käytettiin Smk 2,196: 99. Määräraha oli 2,200 markkaa.

Leposohvat.

Työkalujen ostosta ja korjauksesta, jota tarkoitusta varten oli osotettu 2,500 markkaa, oli menoja Smk 2,475: 44.

Työkalut.

Kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä oli menoja Smk 12,993: 63 määrärahan ollessa 12,000 markkaa.

Vedenkulutus.

Vuonna 1912 sijoitettiin alempana mainittuihin istutuksiin seuraava määrä vesiposteja, nimittäin Punanotkoon 3, Eiran puistikoon 2, Simonpuistikoon 2, Tokantorille 2, Unionin- ja Vilhonkadun väliseen puistikoon 1 ja kaupunginpuutarhaan 1. Tähän tarkoitukseen osotetuista 7,000 markasta käytettiin Smk 6,818: 10.

Kasvihuone ja 6 kasvisuojaa niihin kuuluvine lämpöjohtoineen rakennettiin kaupunginpuutarhaan kaupunginarkkitehdin johdolla. Rakennuspaikan tasotustöitä johti kaupungin työpäällikkö, Kasvihuoneen ja kasvisuojain rakennuttaminen kaupunginpuutarhaan.

Rautatielinjan itäpuolisen sekä Alppilaan vievän tien länsipuolisen alueen järjestämistä varten osotettua määrärahaa ei vuoden varrella käytetty, syystä että paikan järjestämisehdotus ei ollut saavuttanut asianmukaista vahvistusta.

Työpäällikön toimesta teetettiin kivikaide kaupunginpuutarhan pohjoisrajaan.

Korttelin n:o
127 pohjoisosan
tasotus.

Korttelin n:o 127 pohjoisosan tasottamiseksi muokattiin kasvullisuusalaksi aiotut kohdat ja kalliota louhittiin tarpeellisilta paikoilta riittävän syvään. Paikalle hankittiin multaa, jolla täytettiin maahan syntyneet syvennykset. Näitä töitä varten oli menosäännössä 10,000 markan määräraha, mutta menoja oli Smk 10,017: 24.

Haapaniemen
urheilukenttä.

Haapaniemen urheilukentän ympärillä jatkettiin tasotustyötä ja poistettiin 80 sm:n syvyinen savihiekkakerros urheilukentän ja Kaikukadun väliseltä alalta, jotta siihen vastedes voitaisiin istuttaa puita. Mainittuun paikkaan tuotiin samanvahvuinen multakerros. Itäisen viertotien laajennus- ja korotustyötä suoritettaessa havaittiin istutuksen multakerroksen sijaitsevan liian alhaalla, minkätähden sitä korotettiin viertotien eteläviereltä niin, että urheilukentän pohjoisrajan reunustus tuli jalkakäytävän tasalle. Mainituista töistä oli kustannuksia Smk 4,444: 32 määrärahan ollessa 4,450 markkaa.

Kaivopuiston
tasotustyöt.

Kaivopuiston tasotustöiden jatkamiseen oli myönnetty 5,000 markkaa, ja nämä varat käytettiin seuraavasti. Kampilta tuotiin 1,308 kuormaa tekeytyneitä katurikkoja ja Taipaleesta 569 kuormaa multaa, jotka aineet levitettiin puiston lounaiseen, uloimpana vuoren rinteellä sijaitsevaan osaan. Samaan paikkaan tehtiin kävelytie vanhan vallituksen ja Kaivopuiston rantatien välille. Kohta vallituksen eteläpuolelle ja lähimmän käytävän yhteyteen rakennettiin taso, mistä avautuu erittäin miellyttävä näköala meren, selkään ja saarten yli. Mainituista töistä oli kustannuksia Smk 4,979: 36.

Tehtaan- ja
Laihurikadun
välisen alueen
tasotus.

Tehtaan- ja Laihurikadun välinen alue VI kaupunginosassa oli aikaisemmin syvä notkelma, joka ei sopinut istutettavaksi, ellei sitä täytetty kyllin korkealle, mikä tarkoitus saavutettiin luovuttamalla paikka yleiseksi kaatopaikaksi. Sittenkun notkelma oli tällä tavoin kyllin korkealle tasotettu, ryhdyttiin sitä peittämään noin 70 sm. vahvalla multakerroksella; kävelyteitä paalutettiin ja täytettiin osin edellä mainitusta korttelissa n:o 127 toimitetusta kaivutyöstä saaduilla kivillä ja hiekalla, osin viereisiltä rakennustonteilta saaduilla jätteillä. Menosäännössä tätä tarkoitusta varten olevasta määrärahasta, 10,000 markasta, käytettiin Smk 9,999: 64.

Simonkadun
viereinen
lehtokuja.

Simonkadun viereisellä avonaisella paikalla olevat lehtopuut istutettiin sinne vuonna 1900, mutta istutettaessa käytettiin ainoastaan vähäistä määrää maata, jota muutaman vuoden kuluttua lisättiin. Tämä maavarasto havaittiin kuitenkin liian vähäiseksi

puiden kokoon verraten, minkätähden maata tuotiin lisää, niin että hiekalla täytetyt, puurivin väliset jälellä olevat tilat kaivettiin 4 metrin leveydeltä ja 75 sm. syvältä paljaiksi sekä täytettiin maalla. Puut ovat nyttemmin yhtäjaksoisessa multasarassa, joka antanee niille riittävää ravintoa vastaiseen kehitykseen.

Puheena olevaan tarkoitukseen osotetusta 5,000 markan määrärahasta käytettiin Smk 4,997: 23.

Talvikuukausina tuotiin Kaisaniemen puiston itäiselle alueelle suuret määrät multaa ja tekeytyneitä katurikkoja vastaisten nurmialain päällystämiseksi. Kesällä ja syksyllä täytettiin vastaisten leikkipaikkain alat, jotka toisin paikoin korotettiin 80 sm. maanpinnan yläpuolelle. Pienempi leikkikenttä valmistui ja isommalle on enää ainoastaan tuotava savihiekka- ja sorakerros. Samaan aikaan tasotettiin Vilhonkadulta länteen Kaisaniemen ravintolan ajotielle vievä pääkäytävä. Samaten tasotettiin ensinmainitusta käytävästä ilmatieteellisen laitoksen viereisen kummun länsipuolella erkaneva, Itäiseen Teatterikujaan kulkeva kävelytie. Näillä molemmilla kävelyteillä vallitsevan vilkkaan liikenteen johdosta päällystettiin ne pinnan lujittamiseksi 15 sm. vahvalla vierroskerroksella.

Kaisaniemen
puisto.

Edellä mainitut multa ja katurikat sekotettiin ja levitettiin käytävään kumpaisellekin puolelle eri leveältä, joten saatiin tilaisuus suorittaa nurmikenttään jälellä olevain osain valmistustyöt, niin että töitä ensi vuonna jatkettaessa multa voidaan välittömästi levittää kentille, joten päästään kustantamasta sen kuljetusta paikasta toiseen.

Mainitussa puiston osassa tehtiin vuoden varrella niinikään erinäisiä töitä pintaveden pois johtamiseksi laittamalla syöksykaivoja niihin kuuluvine putkijohtoineen, jota työtä johti kaupungin työpäällikkö.

Mainituista töistä oli kustannuksia Smk 41,499: 97, joten määräraha, 30,000 markkaa, ylitettiin Smk:lla 11,499:97. Ylityssumma siirrettiin maksettavaksi vuodeksi 1913 myönnetystä 30,000 markan määrärahasta.

Kelkkaratain järjestämismääräraha, joka edellisinä vuosina oli ollut 1,500 markkaa, korotettiin vuonna 1912 3,000 markkaan. Tämän johdosta laitettiin, paitsi tavallista määrää kelkkaratoja Kaisaniemen eteläosaan, rata puiston pohjoisrinteelle Kaisaniemenlahtea päin sekä toinen Kaivopuiston lounaisosaan. Näiden lisäksi laitettiin kaksi rataa Harjutorin pohjoisrinteelle Sörnäsiin.

Kelkkaradat.

Ratain laittamisesta ja kunnossapidosta oli kustannuksia Smk 3,000: 24.

Savilan puutaimiston itäosassa on maa alun pitäen ollut alavaa eikä sitä sen johdosta ole voitu edullisesti käyttää taimistotuotteiden viljelykseen. Tämän epäkohdan poistamiseksi levitettiin

Savilan puu-
taimisto.

mainitulle alueelle noin 40 sm. vahva maakerros. Sitä paitsi on taimiston ylävämpi osa, joka oli pensaikkaa kasvavaa kivikkoa, raivattu ja sitten kuohkennettu 50 sm:n syvään. Määräraha oli 2,500 markkaa, ja kustannuksia oli miltei saman verran eli Smk 2,491: 86.

Punanotkon
tasotustyöt.

Punanotkon tasotus- ja istutustöitä jatkettiin vuonna 1912, jolloin alueen lounaisosassa sijaitsevat kävelytiet täytettiin ja tasotettiin sekä uusille nurmialoille levitettiin maata. Niinikään laitettiin kaksi istuinpaikkakoroketta, toinen Johanneksenkirkon luoteeseen pengermänkulkumaukseen ja toinen istutuksen länsirinteelle Laivurinrinnettä päin. Sitä paitsi laitettiin nurmet Merimieskadun molemmin puolin ja osittain Laivurinrinteenkin vierelle. Nurmialoille istutettiin erilaatuisia puita ja pensaita. Edellä mainitun penkereen rinnettä koristettiin kääpiömännynillä ja muilla havukasveilla. Kun nurmirinteistä on sängen runsaita kunnossapitokustannuksia, istutettiin havukasvien väliin vahvaa juurta tekeviä monivuotisia yrtejä. Sen ohessa istutettiin erilaisia pensaskasveja pitkin Johanneksenkirkon pengermuurin pohjoislaitaa sekä niinikään Yrjön- ja Merimieskadun vierelle leikkikenttää ympäröiviin osiin.

Punanotkon tasotustöiden jatkamista varten oli osotettu 10,000 markan määräraha, ja kustannuksia oli Smk 9,688: 39.

Tokantorin
y. m. tasotus.

Tokantori tasotettiin keväällä ja nurmiin kylvettiin heinäsiemeniä.

Paitsi töitä, jotka, niinkuin edellä on mainittu, teetettiin puutarhaosaston menosäännössä olevilla määrärahoilla, on suoritettu erinäisiä muitakin töitä, niinkuin Unionin- ja Vilhonkadun välisen kolmion muotoisen puistoalueen ja Marian sairaalan uusien sairauspaviljonkien välisen alan tasotus sekä vähäisiä istutustöitä Kampilla olevain kunnan työväenasuntojen vierellä.

Sitä paitsi on puutarhaosasto avustanut Eläintarhan kansakoulupuutarhan järjestämistä.

Vuonna 1912 on istutettu 2,205 puuta ja pensasta sekä 77,984 lehti- ja kukkakasvia.

Suurin vuoden varrella yhtäikaa käytetty työntekijäluku oli 206 (kesäkuussa), vähin taas 13 (joulukuussa).

Kaupungin-
puutarhurin
ulkomainen
opintomatka.

Virkavapautensa aikana huhtikuussa teki kaupunginpuutarhuri kuukauden kestäväen ulkomaisen opintomatkan käyden silloin Tukholmassa, Berlinissä, Potsdamissa, Dresdenissä, Leipzigissä, Karlsruhessa, Mannheimissä, Frankfurtissa a/M, Wiesbadenissa, Kölnissä, Hampurissa ja Kööpenhaminassa. Tarkoituksena oli tutkia kaupunginpuutarhalaitoksia, niiden hallintoa ja hoitoa.

Edellä mainittujen kaupunkien herrain puutarhajohtajain osot-

tama rakastettava myötämielisyys tarjosi kaupunginpuutarhurille tilaisuuden kaikkien haluamainsa tietojen saamiseen.

Puutarhataidon kehitys mainituissa Saksan kaupungeissa on viime vuosikymmenen kuluessa ollut silmään pistävä, minkätähden olikin todellinen nautinto tutustua siihen. Kullakin eri paikalla sen aseman ja laadun mukaan sovitettut eri tyyllilajit oli käsitelty erinomaisella maulla ja ammattituntemuksella, olipa kysymys mittausopillisen tai maisema- tai luonnontyylin käyttämisestä.

Kaupunkien rivakkaasta kehityksestä on myös ollut seurauksena terveydellisten olojen paraneminen. Niinpä on m. m. uudempiin kaupunginosiin järjestetty tuntuvasti laajemmat istutusalat, kuin mitä vanhemmissa kaupunginosissa on laita. Yhtenä syynä tähän on, että kaupunkeja nyttemmin suunnitellaan ja laajennetaan aivan toisten perusteiden mukaan kuin ennen. Niinpä näkyy n. s. vyö- ja sädejärjestelmää käytettävän yhä laajemmassa mitassa.

Edellä mainitun matkansa teki kaupunginpuutarhuri omasta alotteestaan ja omalla kustannuksellaan.

Puhtaanapitolaitoksen johtajan antama kertomus vuodelta 1912 oli seuraava:

Puhtaanapito-osaston menot vuonna 1912 ylittivät budjetissa olevat summat, minkätähden vuoden varrella tehdyn esityksen johdosta kaupunginvaltuustolta saatiin 27,000 markan lisämääräraha, joka riittikin tarkoituksiinsa. Yleisestä käymäläin puhtaanapidosta oli, vaikka erinäisten töiden määrärahat oli ylitetty, voittoa Smk 19,062: 20, sen johdosta että tulot olivat tuntuvasti ylittäneet lasketun määrän.

Puhtaanapito-
laitos.

Puhtaanapito-osaston tulotilit taas osottivat puhtaanapitomaksujen ylijäämää Smk 26,955: 03 sekä myydystä lannasta ylijäämää Smk 24,541: 75 eli kaikkiaan Smk 51,496: 78.

1912 vuoden menot jakautuivat seuraavasti:

Kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain sekä kauppahallien ynnä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 puhtaanapito	Smk	4,884: 44
Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	„	5,951: 10
Vartijain palkkaus	„	8,401: 38
Käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapito	„	24,039: 36
Samain korjaus	„	2,283: 98
Mukavuuslaitosten vedenkulutus	„	5,182: —

Kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapito	Smk 142,683: 08
VI kaupunginosan huvila-alueella olevain kaupungin katuosain puhtaanapito	” 3,213: 73
Keskikaupungin katujen kastelu	” 25,327: 66
Keskikaupungin katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi	” 11,343: 99
Viertoteiden puhtaanapito	” 51,729: 97
Kaivopuiston viertoteiden s:n	” 946: 26
Teiden s:n	” 21,810: 79
Venesatamain y. m. samoin	” 5,451: 49
Jäiden puhdistus	” 1,367: 30
3 tarveainevajain teettäminen	” 1,233: 74
	<hr/>
Yhteensä	Smk 315,850: 27

Yleinen käymälän puhtaanapito.

Yleinen käymälän puhtaanapito:

Palkkaukset, miehistö ja ajomiehet	Smk 177,655: 40
10 hevosen rehut	” 9,499: 11
Erinäisiä menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.	” 12,103: 88
Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiain ja kansien korjaus	” 8,068: 33
Rautatierahdit	” 31,241: 55
Rautatievaunujen korjaus	” 2,914: 45
Ostettu 400 panosta käymäläästioita kansineen ..	” 7,556: 30
Ostettu 10 rikkain kuljetusrattaat	” 4,240: —
Malmin kaatopaikan lastauslaiturin uudistus sekä eräiden sikäläisten rakennusten korjaus	” 3,592: 36
Malmin uusi kaivo pumppuineen ja putkiosineen ..	” 2,562: 70
Höyrykattila putkijohtoineen y. m.	” 3,100: 50
	<hr/>
Yhteensä	Smk 262,534: 58

Tulot taas jakautuivat seuraavasti:

Puhtaanapitomaksuja	Smk 227,055: 03
Tuloa myydystä lannasta	” 54,541: 75
	<hr/>
Yhteensä	Smk 281,596: 78

Helsingin kaupungin metsäin hoitoa varten asetetun metsänhoitajan kertomus vuodelta 1912 oli seuraavaa sisällystä:

Apuharvennusta toimitettiin vuonna 1912 Kottbyn ja Gumtäh-^{Apuharvennus.}den metsissä sekä Äggelbyn kartanon mailla, jolloin koivut poistettiin kasvavasta kuusikosta. Harventamalla saaduista puista hakattiin halkoja Oulunkylän lastenkodin käytettäväksi 40 metristä syltä sekä uuden työ- ja vaivaistalon käytettäväksi 41,5 metristä syltä. Sitä paitsi hakattiin kaupunginpuutarhurin käytettäväksi Pakaan alueelta 50 kuormaa kuusenhavuja 52 isonlaisesta, osittain vioittuneesta kuusesta; rungoista tehtiin 44 rakennushirttä, loput hakattiin haloiksi.

Muutoin kaadettiin ainoastaan kuivia ja tuulenkaatopuita Oulun-^{Tukkippuiden}kylään vievän rautatielinjan länsipuoliselta alueelta, kun taas itä-^{kaato.}puoliselta alueelta otettiin 82,36 m³ koivuisia peitehirsii kaupungin louhintatöihin. Isommista puista saatiin m. m. 2,058 m³ parruja, 391,6 m. rakennushirsii sekä 2,19 m³ koivuisia ja 1,76 m³ kuusisia sahatukkeja, mitkä kaikki käytettiin kaupungin tarpeisiin.

Metsänperkausta on vähänlaisessa määrässä toimeenpantu ^{Metsän-}näkyvillä paikoilla teiden varsilla, minkä ohessa 12 kuormaa katajan-^{perkaus.}havuja on toimitettu Runeberginpatsaan koristukseksi.

Metsäpaloja tai oikeastaan niiden alkuja syntyi vuonna 1912 ^{Metsäpalot.}neljästi, nimittäin heinäkuun 14 päivänä Pakaan metsässä kahdessa eri paikassa ja samaan aikaan sotaväen maaliinampuradan vierellä, jotka palot kuitenkin sammutettiin, ennenkuin olivat ehtineet aikaansaada mainittavaa vahinkoa. Niinikään sammutettiin Dalin alueella heinäkuun 17 päivänä syntynyt metsäpalon alku.

Vahingonteko on vuoden varrella saatettu syytteeseen yhdessä ^{Vahingonteko.}tapauksessa, jolloin syyllinen jatkuneista anastuksista tuomittiin 100 markan sakkoon sekä korvaamaan vahingon 50 markalla.

Kaupungin metsäin vartioimista varten on varsinkin joulupyhäin edellä täytynyt käyttää 10—15 ylimääräistä apulaista, jotka ^{Ylimääräinen}ovat olleet liikkeellä yötä päivää estääkseen joulukuusien anastusta. ^{vartioiminen.}Samalla mainittakoon, että sotaväki useita kertoja on ottanut erinäisiä metsätarpeita kuormittain kaupungin metsistä, mistä joka kerta on ilmoitettu rahatoimikamarille.

Katsaus metsänhoidosta y. m. olleisiin työkuuluihin.

Menot.

Tukkien kaato, apuharvennus y. m.....	Smk 1,744: 44
Metsänperkaus	„ 117: 88

Ylimääräinen vartioiminen.....	Smk	679: 68
Metsäpalojen sammutus	”	15: 32
Todistajat vahingontekojutuissa	”	13: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 2,570: 32</u>

Tulot.

Saatujen metsätuotteiden, myytyjen taimien y. m. arvo	Smk	3,213: 72.
Säästö vuodelta 1912 oli siis.....	”	643: 40.
